

1) – presentasjon og takk for invitasjonen

Jeg har blitt bedt om å fortelle litt om hvordan vi i Flekkenga jobber med inkludering i vår barnehage.

2) – Kort om Flekkenga, rammefaktorer (ansatte, sykefravær, profil og målsettinger)

Elin Storsveen, styrer siden oppstart i 2008.

3. Dette er hverdagen vår

Flekkenga er en privat, enkeltstående barnehagen, organisert som et A/S som ligger på Ingeberg rett utenfor Hamar.

6 avd, aldershomogene grupper – to årstrinn i hver avdeling, 105 unger og tett oppunder 30 årsverk. Nær halvparten av oss er menn, vi har 1,4% sykefrvær så langt i 2024.

Vi har en profil som legger føringer for aktivitetene våre – vi er en natur – og gårdsbarnehage... der koblingen til naturen står aller sterkest. Om dere ønsker å se mer inngående om hvordan vi jobber har vi en barnetv serie på tv2 play, som heter Barnehageliv. Her ser dere både et utvalg aktiviteter, og områdene vi disponerer ganske godt.

Vi er Læringsutdanningsbarnehage med HINN, og samarbeider mye med de ansatte på skolen her. Mange faglærere er hos oss på hospitering en ukes tid, det er flere som flytter klasserommet ut til oss og det er også noen som har noen forskningsprosjekter som skal gjennomføres hos oss.

Vi blir med andre ord sett ordentlig godt i korta, og det er jeg ekstremt takknemlig for. Det gjør at vi står litt foran i skoa, og det er en forutsetning for å stadig utvikle barnehagetilbudet ungene skal nyte godt av.

Da jeg forteller om hverdagen vår i Flekkenga kan jeg av og til føle at jeg blir litt avfeid med at, jaja, men dere er jo Flekkenga... Jeg forstår at fokuset vi har på utetid, aktiviteter og innhold skiller seg fra mange andre, men det er viktig å ta innover seg at ungene i Flekkenga ikke har andre forutsetninger ved oppstart enn øvrige barn i kommunen har.

Som jeg nevnte innledningsvis er vi en barnehage med mye utetid. En forutsetning for at dette skal være fint er at de ansatte er villige til å fasilitere for fine områder å ferdes i, gjerne muligheten til å ha et lite bål som kan varme kalde hender eller tørke bløte sokker.

Det er viktig med mange og gjennomarbeidet ROS analyser – og vi bruker mye tid for å sørge for at de ansatte har like holdninger og verdier ift fysisk aktivitet, bevegelseslek og variasjon i aktivitetene.

– små grupper – hver dag, hele dagen – uavhengig av de uforutsette hendelsene i personalgruppa på morgenkvisten. Vi har jobbet mye med at programmet må være ekstra tight ved fravær i personalet. Det er så lett å forenkle og slippe opp organiseringen ved fravær. Droppe den turen, eller slå sammen de gruppene. Utnytt personalressursene på tvers av avdelinger – kabalen går opp til slutt – og vi får vært lojal til planene som er lagt.

Jeg vet det er organisasjoner med langt høyere sykefravær enn våre 1,4%. Vi har også hatt langt høyere, vi lå en periode ganske stabilt oppe på 7-8-9% fravær. Og det er klart det er utfordrende, og en klar barriere for å jobbe godt

med inkludering og lek i smågrupper. En påstand jeg har, arrester meg gjerne, er at ofte har ledelsen lavere sykefravær enn øvrige ansatte. Jeg har spurt meg selv – hvorfor er det slik? Så er det gjerne slik, at på seg selv kjenner man andre. Hva er årsaken til at jeg drar på jobb, selv om formen er dårlig og senga frister? Jo – alle avtalene jeg har, alle jeg påvirker om jeg er borte. Dette fant jeg ut at jeg skulle videreføre til alle ansatte hos oss. Det skal MERKES at du er borte, fordi du har svært viktige oppgaver mens du er på jobb. Smågrupper og tydelig ansvar og program har vært effektivt – vi har aldri hatt lavere sykefravær enn nå.

4) – Forutsetninger for gode dager

Pedagogisk støttesystem – forklar bildet av bladene.

Dette bildet her, er en ekstrem forenkling av pedagogisk støttesystem, der de grønne «menneskene» representerer nivå 1 i gruppa, de gule er nivå 2 og den røde er nivå 3.

Vi bruker prinsippene i ped.støttesystem hele tiden i Flekkenga, og dette er et viktig grunnlag da vi setter sammen smågruppene våre. Vi har dog bearbeidet teorien litt, og skapt den til et verktøy som gir mening for oss. Vi ligger slik til at den sosioøkonomiske statusen til foreldre er stort sett veldig god. De gule barna, altså nivå 2, er derfor ikke nødvendigvis slik teorien definerer dem, men heller langt mer situasjonsbetinget. Mindre, midlertidige bumper i vegen, gjør at vi definerer barna til nivå to barn. (Samlivsbrudd, sykdom, tilvenning osv)

Gruppene settes sammen av barn som spiller hverandre gode – med ulike forutsetninger i ulike aktiviteter. Mesterlære, og observasjonslære er viktig elementer for læring hos oss.

og ansatte som strekker seg det lille ekstra.

Eks: definisjon på pauser: De ansatte som jobber på avdelinger med sovtider har vanlig pauseavvikling, evt i skogen om det er hengekøyesoving på planen.

På storbarn har de helst ikke pauser da de opplever at dette er et stort hinder for de gode dagene. Som leder er jeg opptatt av å formidle at de har krav på dette, men enden på visa er at de synes det koster langt mer enn det smaker. I de små gruppene er arbeidsmiljøet så mye bedre at dette behovet ikke melder seg på samme måte som da alle er sammen hele dagen.

Plantid; alle pedagoger jobber 7,5 t. All plantid tas ut på jobb. Ingen rigid plan for hvor eller når dette skal tas ut, men er det fravær på avdelingen ryddes det gjerne i gruppene slik at pedagog kan ta igjen litt plantid – evt være litt i forkant til neste uke. Pedagogene har en god plan for all plantid de skal ta ut, dette gjør det mer effektivt å nyttegjøre seg ledige halvtimer i løpet av uka.

5) Husmannsped – ikke et akademisk begrep – men dog et viktig begrep for oss. Ordets betydning går tilbake i tid, da det var vanlig at barna gikk i hælene på de voksne på gården – og lærte de praktiske arbeidsoppgavene ved å få tilgang – delta – bidra og samarbeide om drifta.

Vi bruker det for å bedre samarbeidsevner, bli mer løsningsorientert, svært god språkarena, og det erstatter som regel ekstra språkgrupper for

eksempel, barna, gjerne de gule nivå 2 barna, får mulighet til å vise mer av seg selv. Barna liker å føle seg nyttig, det er lett for de ansatte og berømme ønsket adferd. Samarbeidet videreføres også ut i lek, og blir slik sett en viktig inkluderingsarena for oss.

De tre Tèr – TID, TILGJENGELIGHET og TILSTEDEVÆRELSE

6) Arbeidsoppgaver

I tillegg er dette en viktig utnyttelse av vår største knapphetsressurs – TIDEN. Det er mye praktisk arbeid i alle barnehager, og kanskje særlig mye i barnehager som vår. Skulle de ansatte «bare skyndet seg litt og fikset...» hadde vi hatt ansatte ute fra barnegruppe hele dagen. Da får heller aktivitetene ta litt lengre tid, men de små skal med.

Barna liker som nevnt følelsen av å gjøre nyttig arbeid, og felles dugnad skaper et godt samhold. Betegnelsen «ukas helper» er en hedersbetegnelse.

I går fikk vi godt foredrag av Mel, og hans fjerde indikator handlet om menneskelige ressurser. Han sa at vi ikke skulle glemme barna som en viktig ressurs. Det er også viktig å huske at ikke alle barn er så gode lekere, men har god praktisk sans. Gjennom praktisk arbeid får de vist sin kapasitet – og etablerer relasjoner gjennom dette.

7)- Variasjon i aktivitetene,

Alle hos oss får erfaringer med et stort spenn i aktiviteter. Dette gir flere mulighet til å skinne. Ingen er gode i alt, men alle er gode i noe. Med mye variasjon er det større sjans for at flere opplever å kunne få være i front, få

lov til å briljere. Alt henger sammen med alt, og vi vet hva mestringsfølelse gjør for selvfølelsen, selvbildet og selvtilliten.

Et barn i Flekkenga har ikke andre forutsetninger for å få til ting, enn andre barn. Progresjon for motorikk – og utholdenhet til å være mye ute er derfor noe vi jobber med fra de begynner. Men å ha større tro på barnas kapasitet har både mange barnehageansatte – og mange foreldre – behov for å ha. De aller fleste hos oss sykler på to-hjulssykler innen de har fylt 4 år. Derfor er det lett for oss å forflytte oss over lange distanser. Å sykle til Flagstadelva, Domkirkeodden eller idrettsparken på Børstad bruker vi derfor liten tid på. Ved elva har vi kanoer som gir oss tilgang på våtmarksområder og naturreservatet i Åkersvika.

Utetid – foresattes absolutte klare forventninger, og også i all hovedsak hvorfor barn begynner hos oss ved tre års alder. Helsemyndighetene anbefaler 3 timer fysisk aktivitet om dagen, hvorpå en time skal være med høy intensitet. Dette er mye, altså! Og utetid er ikke nok i seg selv, da mange barn velger å huske, leke i sandkassen eller annet.

Bevegelseslek må på timeplanen, og pedagogene må planlegge slik at alle fem hovedområder for bevegelse dekkes. Utholdenhet, Muskelstyrke, Spenst, Hurtighet, Bevegelighet.

Gode, motoriske økter skaper en god ro – og vennlig dynamikk mellom barna. Vi er overbevist om at dette er med å senke konfliktnivået mellom barna – og det fremmer inkludering!

8) – Lek – den beste inngangen til inkludering. – Som en forlengelse av aktiviteter og den motoriske leken – så planlegger vi også for lek i små grupper. Eks.vis grupper som har duplo eller dukkelek på planene sine. Det er ikke bare tilfeldig i frileken, men også som en del av det planlagte pedagogiske tilbudet vårt.

Felles lekpreferanser, ikke noe alle barna nødvendigvis deler – så dette må vi tilrettelegge for.

Mange barnehager jobber temabasert i løpet av året. Jeg ser av ulike forum på SoMe, at ansatte leter mye etter aktiviteter som passer til spesifikke temaer. Slik kan det være hos oss også, og jeg gjentar og gjentar og gjentar – Fortell meg hvordan dere har tenkt å leke temaet, i stedet! Jeg er ikke så opptatt av håndtrykk i maling, og sanger som matcher – jeg vil høre hvordan de har planlagt leken, MED og for barna.

Lek og lekemiljø hørte vi litt om i går også. De fysiske omgivelsene, relasjonene og samspillet, leken og aktivitetene – Vi er opptatt av å ha stort kvantum av noen få utvalgte leketøy på avdelingene samtidig, dette gjør at det er plass til alle i leken. Så har vi laget et rulleringssystem på huset slik at lekene fornyes på avdelingen jevnlig. Da må de leke på nye måter, snakke med nye ord og samarbeidet på andre måter. Leken og relasjonene fornyes litt.

Ikke glem lekemiljøene utenfor gjerdet! Dette er gull i den pedagogiske planleggingen. Mange områder man kan trekke ut til, slik at man får arbeidsro i de små gruppene, både innenfor gjerdet i barnehagen – men også innendørs. Arbeidsro -eller lekero- i gruppene er viktig for at leken ikke blir forstyrret eller ødelagt.

Ikke glem at de ansatte er det aller viktigste elementet innen lekemiljøene i bhg!

9) Inkluderingsperspektivet i Overgangsarbeid både mellom avdelinger, men også overgang til skole. – et viktig element i overføringsarbeidet er, for oss som en stor organsiasjon jobber godt på tvers av avdelinger, og for mindre organisasjoner jobber godt med andre barnehager.

Noe av det vi har fått kritiske tilbakemeldinger fra skolen handler om dette, våre barn blir en så tett sammensveiset gruppe, som gjør det vanskelig for andre barn å få innpass i. Vi sender om lag 19 barn til samme barneskolen – og da har du så mange å spille på at du ikke nødvendigvis trenger enda flere... Dette gjør det vanskeligere for barn som kommer fra mindre barnehager, og noe vi må ta på alvor.

Samarbeidet på tvers av avdelingene har vi jobbet mye med i flere år, men vi har allikvel ikke kommet helt i mål med lek på tvers av avdelingene. De tyr gjerne til de på samme avdelinger. Flere ganger i uka samarbeider de store avdelingene våre, og da blander de barna fra begge avdelinger.

Vi var spent, for dette fordrer at noen av barna kommer på gruppe med ansatte de ikke kjenner like godt, men vi ønsket å blande barna – men samtidig jobbe i smågrupper.

Dette viste seg at var problemer vi tok på forskudd, realiteten er at dette er helt problemfritt.

I «Røvergruppa», våre skolestartere, har vi lek som hovedfokus. Vi bruker lite tid på skoleorienterte oppgaver, og har aldri hatt program som Trampoline eller lignende.

For å hjelpe barna med å etablere god lek har alle med seg en bamse hjemmeifra.

Denne bamsen er et virkemiddel for å nå mange målsettinger vi har før skolestart.

Bamsen introduseres for resten av gruppa – da får vi øvd på å ta ordet i større grupper, vi får vist frem noe av betydning for oss og vi blir bedre kjent.

Bamsene er videre et verktøy for å skape samlek. Vi fasiliteter bamsefester, bamsegjemsel, bamseresturant, bamsebutikk, Bamse-OL eller bamsesjukehus – og alle har like muligheter til å delta og bidra med sitt.

Dette har vært svært suksessrikt, og en veldig «billig» inngangsbillett for leken. De voksne deler seg i gruppene, og følger med at alle har innpass i leken. Med pedagogisk støttesystem som bakgrunn for gruppeinndelingen vet vi også godt hva som skal styrkes i de ulike gruppene. Er det språk, er det sosial kompetanse eller kanskje motorikk. Dette blir førende for hva de ansatte vektlegger i sin lek. Bandura fremhever relevansen av **rollemodeller i læring** og utvikling av atferd. Han introduserte begrepet **observasjonslæring**, som innebærer at individer lærer ved å observere andres atferd, spesielt atferden til rollemodeller (Svartdal, 2023). Gruppene våre er derfor satt sammen slik at alle har noen å lære av.

Ofte er også selvsagt dette den voksne, som hele veien er tett på og tilstede.

I tillegg til lek har skolestartere mye utflukter. Samholdet som skapes på turer, og rundt bålingen har vel alle dere voksne som sitter her i dag kjent på? Bålet gir en nydelig ro til gode samtaler, vi blir godt kjent og får derfor høyere toleransegrense for hverandre.

10) Uttalte forventninger fra meg

Den største utfordringen for meg som styrer er å sørge for at vi faktisk er dem vi sier at vi er. Det krever oppfølging og oversikt, tydelige uttalte forventninger og å berømme ønsket praksis, og ikke minst – våge det ubehagelige ved å ta tak i praksis som ikke er god nok.

Vi må Løfte opp god praksis, og å våge å ta tak der det er lavtpresterende ansatte.

Alt går selvsagt ikke på skinner i Flekkenga. Og som Thomas Nordahl sa i går, vi har all grunn til å tro at vi er ganske middels.

Men: Hva gjør vi da vi møter hindringer i arbeidet vårt?

Som et eksempel nå har vi en utfordrene tilvenning på småbarnsavdelingen vår. De ansatte begynner å bli slitne, og føler de har prøvd ALT!

Jeg hjelp avdelingen med pedagogisk analyse på den klundrete tilvenningen. Målet for dem var helt klart å fikse problemet, så raskt som mulig. Er ikke dette litt typisk oss pedagoger – at vi skal ordne opp så fort som mulig slik at alle har det bra- så fort som mulig! Målformuleringen deres hadde en ordlyd ala «Barnet skal vise med hele seg at det er trygt og har det fint i barnehagen».

Dem sikter høyt – og også ganske langt. Og om du ikke bryter dette målet ned i mindre delmål kan du fort føle deg utilstrekkelig i jobben din, du mister selvtillit og status – det tærer på motivasjon og holdinger.

For i denne spesifikke casen hadde de ikke oversikt over situasjonen enda, de hadde ikke fått jobbet systematisk med datainnhenting enda – og alt var litt uoversiktlig og vanskelig.

Ved å bryte opp dagen i alle elementer – og benytte Deltamodellen til å vurdere hva som fungerte eller ikke – fikk de erfart at det var store deler av dagen som var god. Dette ga motivasjon.

Videre i pedagogisk analyse fikk de mer konkrete dataer og bearbeide, og ved å sette en konkret målsetting om at Neste halvtime skal være god – fikk de en kortere horisont å forholde seg til – og det ble lettere å feire delmål.

Da har vi bedre oversikt over hvordan vi skal lykkes med våre justeringer, og det ble stor bedring allerede etter få dager.

Lerretet er langt, dette barnet er fremdeles ikke inkludert i lek – så arbeidet fortsetter – men nå med museskritt – og ikke sjumilssteg. Tiltakene er satt, og de skal jobbes med over langten.

Skal vi lykkes med inkludering må vi uttale de gode holdningene, og det ble langt enklere da denne avdelingen fikk en kortere horisont å jobbe mot. Det endret tilbakemeldinger til foreldre, og historiene de delte seg imellom.

I går ble det sagt i salen, at det er gøy å høre at systematisk arbeid hjelper – og det skriver jeg under på. Det gjør det virkelig.

Vi skal huske at om vi peker en finger utover – så er det tre fingre som peker tilbake på en selv. Hva KAN vi gjøre noe med? Hva kan JEG gjøre for dette barnet skal bli inkludert i lek?? Vi har aldri prøvd ut alt, og det er vårt

profesjonelle ansvar å sørge for at alle barna har et trygt og godt barnehagemiljø.

Takk for meg.

11 Spørsmål